

การใช้รูปแบบการสะท้อนคิดที่แตกต่างกันผ่านบล็อกในการเรียนแบบผสมผสาน
ตามหลักการเรียนรู้จากประสบการณ์ที่มีต่อความสามารถ
ในการทำงานเป็นทีมของนักศึกษาชั้นสื่อสารมวลชน
Using Different Patterns of Reflective Learning Blog in Blended Learning
with Experiential Learning on Teamwork Ability
of Mass Communication Students

รัชนันท์ เพชรจันทน์^{1*} , พรสุข ตันตระรุ่งโรจน์^{2**}
Ratchanan Petchamhong^{1*} , Pornsook Tantrarungroj^{2**}

^{1,2}คณะครุศาสตร์ สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
เลขที่ 254 ถนนพญาไท แขวงวังใหม่ เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร 10330

^{1,2}Department of Educational Technology and Communications, Faculty of Education
Chulalongkorn University
254 Phayathai Road, Pathumwan, Bangkok 10330

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาผลของการใช้รูปแบบการสะท้อนคิดผ่านบล็อกแบบมีรูปแบบในการเรียนแบบผสมผสานตามหลักการเรียนรู้จากประสบการณ์ที่มีต่อความสามารถในการทำงานเป็นทีมของนักศึกษาชั้นสื่อสารมวลชน 2) เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการทำงานเป็นทีมของนักศึกษาชั้นสื่อสารมวลชนที่เรียนแบบผสมผสานตามหลักการเรียนรู้จากประสบการณ์ กลุ่มที่ใช้การสะท้อนคิดผ่านบล็อกแบบมีรูปแบบกับกลุ่มที่ใช้การสะท้อนคิดผ่านบล็อกแบบไม่มีรูปแบบ 3) เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมในการทำงานเป็นทีมของนักศึกษาชั้นสื่อสารมวลชนที่เรียนแบบผสมผสานตามหลักการเรียนรู้จากประสบการณ์ กลุ่มที่ใช้การสะท้อนคิดผ่านบล็อกแบบมีรูปแบบกับกลุ่มที่ใช้การสะท้อนคิดผ่านบล็อกแบบไม่มีรูปแบบ กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 2 สาขาวิชาเทคโนโลยีการโทรทัศน์และวิทยุกระจายเสียง คณะเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร (ศูนย์เทเวศร์) จำนวน 55 คน เป็นกลุ่มที่ใช้การสะท้อนคิดแบบมีรูปแบบ (กลุ่มทดลอง) จำนวน 25 คน และกลุ่มที่ใช้การสะท้อนคิดแบบไม่มีรูปแบบ (กลุ่มควบคุม) จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

* ผู้เขียนหลัก
อีเมล: palmminaratching@gmail.com

** อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประจักษ์คณะครุศาสตร์ สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย)

1) แผนการจัดการเรียนรู้ 2) ระบบการจัดการเรียนรู้ (LMS) และเครื่องมือในการสะท้อนคิดผ่านบล็อก 3) แบบวัดความสามารถในการทำงานเป็นทีม 4) แบบประเมินพฤติกรรมความสามารถในการทำงานเป็นทีม และ rubric เกณฑ์ประเมินพฤติกรรมความสามารถในการทำงานเป็นทีม ผลการวิจัยพบว่า 1) กลุ่มสะท้อนคิดแบบมีรูปแบบ (กลุ่มทดลอง) มีค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถในการทำงานเป็นทีมหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) กลุ่มที่ใช้การสะท้อนคิดผ่านบล็อกแบบมีรูปแบบกับกลุ่มที่มีการสะท้อนคิดผ่านบล็อกแบบไม่มีรูปแบบ มีค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถในการทำงานเป็นทีมไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) กลุ่มที่ใช้การสะท้อนคิดผ่านบล็อกแบบมีรูปแบบ (กลุ่มทดลอง) มีค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมการทำงานเป็นทีมสูงกว่ากลุ่มที่มีการสะท้อนคิดผ่านบล็อกแบบไม่มีรูปแบบ (กลุ่มควบคุม) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ

การเรียนการสอนแบบผสมผสาน หลักการเรียนรู้จากประสบการณ์ การสะท้อนคิดผ่านบล็อก การทำงานเป็นทีม นักศึกษาด้านสื่อสารมวลชน

Abstract

The purposes of research were 1) to study the effects of using patterns of reflective learning blog in blended learning with experiential learning on teamwork ability of mass communication students 2) to compare teamwork ability of mass communications students between experimental group used a specific pattern of reflective learning blog and control group studied via non-pattern of reflective learning blog 3) to compare teamwork behaviors of mass communications students between experimental group used a specific pattern of reflective learning blog and control group studied via non-pattern of reflective learning blog. The samples of the study were 55 undergraduate students who enrolled for the Creative Thinking for Television and Radio Program in the first semester of the academic year of 2016 at the Department of Radio and Television Broadcasting Technology, Faculty of Mass Communication Technology, Rajamangala University of Technology Pranakhon. The students were divided into two groups: 25 students in the experimental group used a specific pattern of reflective learning blog and 30 students in the control group used non-pattern of reflective learning blog. The instruments were 1) Lesson plans 2) Learning management system and blog 3) Teamwork ability test for pretest and posttest 4) Observation form on teamwork behaviors and scoring rubric. The results were as follows: 1) There was a statistical significant difference in teamwork ability of students in the experimental group at .05 level of significance. 2) There was no statistical significant difference in teamwork

ability between experimental group and control group at .05 level of significance. 3) There was statistical significant difference in teamwork ability behaviors between experimental group and control group at .05 level of significance.

Keywords

Blended Learning, Experiential Learning, Teamwork Ability, Blog Reflective Learning, Mass Communication Students

บทนำ

ในปัจจุบันองค์กรใดก็ตามที่ก่อตั้งขึ้นมาไม่ว่าจะเป็นองค์กรในภาครัฐหรือเอกชนเปรียบได้กับแหล่งรวมบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถ ความถนัดและความเชี่ยวชาญที่แตกต่างกัน เพื่อให้องค์กรบรรลุเป้าหมายจึงมีการแบ่งสายงานตามบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบ โดยใช้เกณฑ์ความรู้ความสามารถ ตลอดจนความถนัดจึงก่อให้เกิดทีมงานซึ่งมีบุคคลที่มีความแตกต่างมารวมกลุ่มกันและเพื่อให้การทำงานเป็นทีมมีประสิทธิภาพ สมาชิกแต่ละคนในทีมจึงต้องให้ความร่วมมือกัน เมื่อเป็นเช่นนั้นองค์กรต่าง ๆ จึงให้ความสำคัญกับทรัพยากรบุคคลซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้องค์กรประสบความสำเร็จหรือล้มเหลว Sukhothai Thammathirat Open University (2013) การทำงานเป็นทีมถูกกล่าวบ่อยครั้งมากขึ้นในหน่วยงานราชการเนื่องจากได้ถูกบรรจุไว้เป็นส่วนหนึ่งของสมรรถนะหลักข้อที่ 5 ที่สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (Phukleeb, 2012) นักศึกษาด้านสื่อสารมวลชนที่จะเข้าสู่งานไม่ว่าจะเป็นองค์กรในภาครัฐหรือเอกชนจึงจำเป็นต้องได้รับการฝึกฝนให้มีความสามารถในการปฏิบัติงานควบคู่ไปกับทักษะความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่นหรือการทำงานเป็นทีมแต่ด้วยการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษาของไทยนั้นเน้นเนื้อหาความรู้ด้านวิชาการ เนื้อหาเป็นลักษณะหลักการและทฤษฎีเป็นส่วนใหญ่ ส่วนการปฏิบัตินั้นจะเริ่มในช่วงภาคเรียนสุดท้ายก่อนจบการศึกษาหรือมีเพียงระยะสั้น ๆ ซึ่งบางครั้งผู้เรียนก็ไม่ได้รับการฝึกฝนด้านการทำงานเป็นทีมเท่าที่ควร ส่งผลให้ผู้เรียนขาดทักษะในการทำงานเป็นทีมและการปรับตัว เมื่อต้องทำงานร่วมกับคนอื่นในองค์กรหลังจบการศึกษาโดยพฤติกรรมที่บ่งบอกถึงความสามารถในการทำงานเป็นทีม 5 ด้านที่สำคัญ ได้แก่ 1) สามารถแบ่งหน้าที่ในทีมได้ 2) กำหนดเป้าหมายของทีม 3) สามารถสื่อสารภายในทีม 4) รักษาบรรยากาศที่ดีในการทำงานเป็นทีม 5) สามารถประเมินการทำงานได้ (Blake & Mouton, 1964 ; Harvey & Drolet, 2004 ; Homans, 1974 ; Tarricone & Luca, 2002 ; Waewngam , 2002 ; Kedsakorn, 2005) ปัจจุบันการเรียนการสอนในชั้นเรียนเพียงอย่างเดียวผู้เรียนไม่สามารถได้ตอบสนองความคิดเห็นในห้องเรียนได้ทุกคนเพราะบทบาทของผู้เรียนถูกจำกัดด้วยเวลา การเรียนการสอนแบบผสมผสานจึงมีส่วนสำคัญที่จะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้อย่างยืดหยุ่นด้านเวลามากขึ้นโดยการเรียนการสอนแบบผสมผสานเป็นการเรียนแบบพบหน้ากันในห้องเรียนปกติผสม

กับการเรียนแบบออนไลน์ในสัดส่วนที่เหมาะสม ช่วยสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้แบบใหม่ให้กับผู้เรียน ได้เรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ช่วยอำนวยความสะดวกและให้ผลลัพธ์ทางการเรียนรู้ที่ดีกับผู้เรียน ซึ่งผู้สอนต้องเพิ่มการเรียนรู้ในสภาพแวดล้อมออนไลน์เข้ากับตารางเวลาของผู้เรียนอย่างเหมาะสมและยืดหยุ่น ต้องเตรียมเครื่องมือในการอำนวยความสะดวกให้กับการเรียนรู้ต่างเวลากันให้เป็นไปอย่างราบรื่น เน้นความทันสมัยในการติดต่อสื่อสารออนไลน์ที่จะช่วยให้ผู้เรียนออกจากข้อจำกัดของการเรียนในชั้นเรียน ทั่วไป (Stein & Graham, 2014) นอกจากนี้การเรียนการสอนด้วยหลักการเรียนรู้จากประสบการณ์มีส่วนที่จะ ช่วยส่งเสริมความสามารถในการทำงานเป็นทีมของผู้เรียนเพราะมีกระบวนการที่นำผู้เรียนไปประสบกับ สถานการณ์จริงได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเองอันจะส่งผลต่อการเรียนรู้ที่เกิดจากการกระทำ (Learning by Doing) ตามที่จอห์น ดิวอี้ (John Dewey) นักการศึกษาคนสำคัญได้แนะนำแนวคิดไว้สอดคล้องกับผลการศึกษา ของ Papattha, Nilsook & Jeerungsuwan (2015) กล่าวว่าการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือและการเรียนรู้ จากสถานการณ์จริงเป็นองค์ประกอบหนึ่งของการจัดการเรียนการสอนที่จำเป็นต่อการพัฒนานักสื่อสารมวลชน ดิจิทัลในยุคหลอมรวมสื่อ

การเรียนรู้จากประสบการณ์ เป็นการส่งเสริมความสามารถในการทำงานเป็นทีมด้วยการเรียนรู้ จากสิ่งที่ผู้เรียนได้ผ่านการเรียนทั้งภาคทฤษฎีและภาคการปฏิบัติจริงจนเกิดเป็นประสบการณ์ที่ได้จาก การเรียนรู้ ซึ่งจะพัฒนาความรู้ความสามารถของผู้เรียนต่อไป ผู้วิจัยได้สังเคราะห์หลักการเรียนรู้ จากประสบการณ์ที่สำคัญ 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติ 2) การสังเกต และการไตร่ตรอง 3) การพิจารณาลงความเห็นและการสร้างแนวคิด 4) การประเมินประสบการณ์และการบูรณาการ (Conner, 1997 ; Gibbons & Gray, 2002 ; Kolb, 1984 ; Weil & McGill, 1989) โดยใน ขั้นตอนสุดท้าย การประเมินประสบการณ์และการบูรณาการ จะใช้การสะท้อนคิดผ่านบล็อกซึ่งการสะท้อนคิด มีหลากหลายรูปแบบ มีงานวิจัยกล่าวถึงประโยชน์ของการสะท้อนคิดว่าช่วยส่งเสริมการประเมินตนเอง การสื่อสารผ่านการเล่าเรื่องราวที่ได้จากประสบการณ์การเรียนรู้ดังที่ได้กล่าวถึงไปแล้วข้างต้น ซึ่งการสะท้อนคิด เป็นกระบวนการหนึ่งที่สำคัญตามหลักการเรียนรู้จากประสบการณ์ การสะท้อนคิดเป็นกระบวนการทบทวน ตนเองที่เกิดขึ้นภายในตัวบุคคลซึ่งมีความซับซ้อน เป็นการคิดเกี่ยวกับความรู้และประสบการณ์ที่ประสบ รวมทั้งสิ่งที่มีผลต่อความคิดนั้น เป็นกระบวนการที่ช่วยให้เกิดความเข้าใจในตนเองมากขึ้นในระดับลึกซึ้ง กระบวนการเรียนรู้โดยการสะท้อนคิดของ กิบส์ (Gibbs, 2000) ประกอบด้วย 6 ขั้นตอนดังนี้ 1) การบรรยาย (Description) 2) ความรู้สึก (Feelings) 3) การประเมิน (Evaluation) 4) การวิเคราะห์ (Analysis) 5) การสรุป (General Conclusions) 6) การวางแผนปฏิบัติในอนาคต (Personal Action Plans)

จากที่มาและความสำคัญของการพัฒนาความสามารถในการทำงานเป็นทีมของนักศึกษาสื่อสาร มวลชน ผู้วิจัยอยากทราบว่าการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามหลักการเรียนรู้จากประสบการณ์ ควรมีกิจกรรมใดบ้างที่จะช่วยส่งเสริมความสามารถในการทำงานเป็นทีมและรูปแบบของการสะท้อนคิด แบบใดที่จะช่วยส่งเสริมความสามารถในการทำงานเป็นทีมของนักศึกษาสื่อสารมวลชน จึงสนใจศึกษาผล ของการใช้รูปแบบการสะท้อนคิดที่แตกต่างผ่านบล็อกในการเรียนแบบผสมผสานตามหลักการเรียนรู้

จากประสบการณ์ที่มีต่อความสามารถในการทำงานเป็นทีมของนักศึกษาด้านสื่อสารมวลชน โดยเป็นการเปรียบเทียบกลุ่มทดลองที่ใช้การสะท้อนคิดผ่านบล็อกแบบมีรูปแบบกับกลุ่มทดลองที่ใช้การสะท้อนคิดผ่านบล็อกแบบไม่มีรูปแบบ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาผลของการใช้รูปแบบการสะท้อนคิดผ่านบล็อกแบบมีรูปแบบในการเรียนแบบผสมผสานตามหลักการเรียนรู้จากประสบการณ์ที่มีต่อความสามารถในการทำงานเป็นทีมของนักศึกษาด้านสื่อสารมวลชน
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการทำงานเป็นทีม ของนักศึกษาด้านสื่อสารมวลชนที่เรียนแบบผสมผสานตามหลักการเรียนรู้จากประสบการณ์ กลุ่มที่ใช้การสะท้อนคิดผ่านบล็อกแบบมีรูปแบบกับกลุ่มที่ใช้การสะท้อนคิดผ่านบล็อกแบบไม่มีรูปแบบ
3. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมในการทำงานเป็นทีมของนักศึกษาด้านสื่อสารมวลชนที่เรียนแบบผสมผสานตามหลักการเรียนรู้จากประสบการณ์ กลุ่มที่ใช้การสะท้อนคิดผ่านบล็อกแบบมีรูปแบบกับกลุ่มที่ใช้การสะท้อนคิดผ่านบล็อกแบบไม่มีรูปแบบ

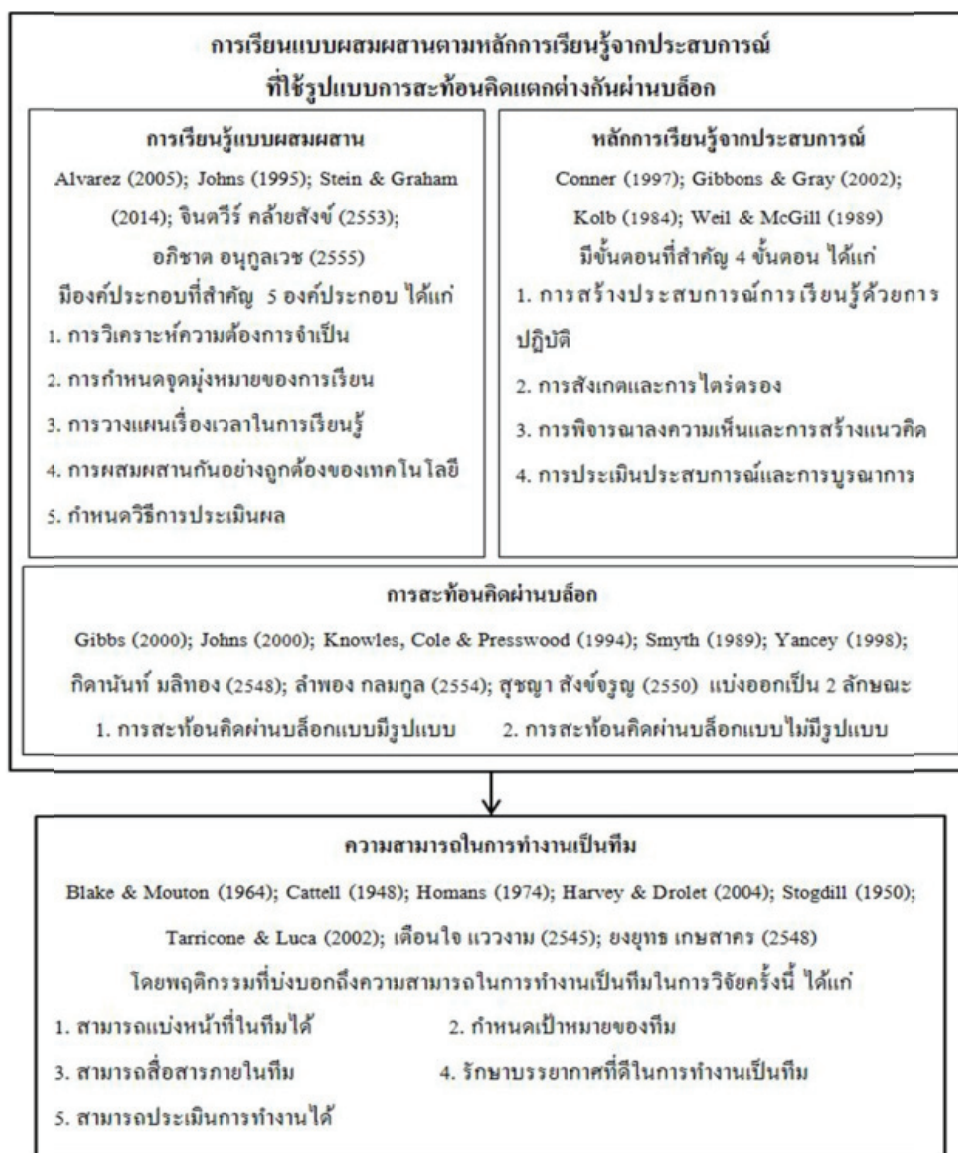
ทบทวนวรรณกรรม

จากการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับหลักการเรียนรู้จากประสบการณ์ สรุปได้ว่า เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้เชื่อมโยงประสบการณ์เดิมเข้ากับประสบการณ์ใหม่ผ่านการเรียนรู้ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติจนเกิดเป็นประสบการณ์ที่ได้จากการเรียนรู้ ซึ่งผู้เรียนจะต้องทบทวนและวิเคราะห์ประสบการณ์ที่ตนเองได้รับพัฒนาเป็นองค์ความรู้เพื่อบูรณาการในการเรียนรู้ครั้งต่อไป (Dewey, 1983 ; Kolb, 1984 ; Pfeiffer & Ballew, 1988 ; Rogers, 1996) ผู้วิจัยได้ศึกษาและสังเคราะห์จากหลักการเรียนรู้จากประสบการณ์ของ (Conner, 1997 ; Gibbons & Gray, 2002 ; Kolb, 1984 ; Weil & McGill, 1989) ซึ่งจะนำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้เป็น 4 ข้อ ดังนี้ 1) การสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติ 2) การสังเกตและการไตร่ตรอง 3) การพิจารณาถึงความเห็นและการสร้างแนวคิด 4) การประเมินประสบการณ์และการบูรณาการการเรียนรู้แบบผสมผสาน เป็นการจัดการเรียนการสอนที่ใช้ลักษณะการเรียนแบบออนไลน์ ผสมกับลักษณะการเรียนแบบเผชิญหน้ากัน โดยในส่วนของเรียนแบบออนไลน์นั้นจะใช้เครื่องมือในการออกแบบการเรียนการสอนที่แตกต่างกันออกไปตามความเหมาะสมของผู้เรียน และเนื้อหาความรู้ (Garnham & Kaleta, 2002 ; Harriman, 2004 ; Thorne, 2003 ; Voos, 2003 & Anukoolwetch, 2012) ผู้วิจัยได้ศึกษาและสังเคราะห์การออกแบบการเรียนรู้อย่างผสมผสานของ Alvarez (2005) ; Stein & Graham (2014) ; Khlaisang (2010) & Anukoolwetch (2012) สรุปได้เป็น 5 ข้อ ดังนี้ 1) การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น 2) การกำหนดจุดมุ่งหมายของการเรียน 3) การวางแผนเรื่องเวลาในการเรียนรู้ 4) การผสมผสานกันอย่างถูกต้องของเทคโนโลยี 5) กำหนดวิธีการประเมินผล

บล็อกหรือเว็บล็อก (Weblog) เปรียบเสมือนบันทึกประจำวันออนไลน์ที่บุคคลสามารถเขียนเพิ่มเติมได้เรื่อย ๆ ด้วยภาษาหรือความคิดของตนเอง ผ่านทางเครื่องมือที่ใช้ได้ง่าย แต่ไม่เหมือนกับเว็บไซต์ทั่วไป (Campbell, 2003) การสะท้อนคิด เป็นกระบวนการทบทวนตนเองที่เกิดขึ้นภายในตัวบุคคลซึ่งมีความซับซ้อนเป็นการคิดเกี่ยวกับความรู้และประสบการณ์ที่ประสบ รวมทั้งสิ่งที่มีผลต่อความคิดนั้น เป็นกระบวนการที่ช่วยให้เกิดความเข้าใจในตนเองมากขึ้นในระดับลึกซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาความหมายและกระบวนการสะท้อนคิดจากหลากหลายแนวคิด (Gibbs, 2000 ; Johns, 2000 ; Knowles, Cole & Presswood, 1994 ; Smyth, 1989; Yancey, 1998 ; Malithong, 2005 ; Klomkul, 2011 ; Sangcharoon, 2007) ดังนั้น การสะท้อนคิดผ่านบล็อกจึงหมายถึง การไตร่ตรอง ทบทวนความคิดและการกระทำของตนเองหรือจากผลงาน ผ่านการเขียนบันทึกลงบนเว็บล็อกที่ให้บริการออนไลน์ เพื่อพิจารณาการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นพร้อมทั้งเป็นการบอกเล่าเรื่องราวแบ่งปันให้กับผู้อื่นและเก็บไว้เป็นเหมือนบันทึกการเรียนรู้ของตนเอง ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเตรียมเครื่องมือสำหรับ การสะท้อนคิดผ่านบล็อกบนเว็บไซต์ Tumblr (www.tumblr.com) โดยสมัครบัญชีผู้ใช้งานจากนั้นสร้างบล็อกกลุ่มขึ้นมาตามจำนวนกลุ่มที่ได้ตกลงกันในชั้นเรียนและส่งคำเชิญเข้าร่วมบล็อกกลุ่มไปยังผู้เรียนเพื่อทำกิจกรรมสะท้อนคิดกลุ่ม และได้แบ่งการสะท้อนคิดกลุ่มออกเป็น 2 ลักษณะ ดังนี้ 1) กลุ่มสะท้อนคิดแบบมีรูปแบบ (กลุ่มทดลอง) กำหนดให้สะท้อนคิดตามประเด็นคำถามแบบเจาะจง โดยสะท้อนคิดเดี่ยวรายบุคคลและสะท้อนคิดกลุ่ม ในการสะท้อนคิดกลุ่มกำหนดให้สะท้อนคิดผ่านข้อความและ/หรือสื่อชนิดอื่นได้แก่ ภาพนิ่ง วิดีโอ เสียง กราฟิก เป็นต้น 2) กลุ่มสะท้อนคิดแบบไม่มีรูปแบบ (กลุ่มควบคุม) กำหนดให้สะท้อนคิดตามประเด็นคำถามแบบไม่เจาะจง โดยสะท้อนคิดเดี่ยวรายบุคคลและสะท้อนคิดกลุ่ม ในการสะท้อนคิดกลุ่มกำหนดให้สะท้อนคิดผ่านข้อความ

การทำงานเป็นทีม หมายถึง ความสามารถในการทำงานเป็นทีม เป็นการรวมกลุ่มของบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปเพื่อปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายเดียวกันและสมาชิกในทีมเกิดความพึงพอใจในผลงานที่เกิดขึ้น (Parker, 1990 ; Kedsakorn, 2005) ผู้วิจัยได้ศึกษาและสังเคราะห์จากหลักการของ Blake & Mouton (1964) ; Cattell (1948) ; Homans (1974) ; Harvey & Drolet (2004) ; Stogdill (1950) ; Tarricone & Luca (2002) ; Waewngam (2002) ; Kedsakorn (2005) โดยพฤติกรรมที่บ่งบอกถึงความสามารถในการทำงานเป็นทีมในการวิจัยครั้งนี้ 5 ข้อ ได้แก่ 1) สามารถแบ่งหน้าที่ในทีมได้โดยการกำหนดบทบาทหน้าที่ของสมาชิกในทีมเพื่อแบ่งงานตามความถนัดและเหมาะสม 2) กำหนดเป้าหมายของทีมสมาชิกในทีมร่วมกันกำหนดเป้าหมายทุกคนยอมรับและเข้าใจวัตถุประสงค์ที่ร่วมกันกำหนด 3) สามารถสื่อสารภายในทีมสมาชิกในทีมมีการประสานงานกันอย่างเปิดเผย สื่อสารกันอย่างตรงไปตรงมา มีการแสดงความคิดเห็นและการรับฟังกันภายในทีม 4) รักษาบรรยากาศที่ดีในการทำงานเป็นทีม สมาชิกในทีมร่วมกันสร้างบรรยากาศที่เกิดการร่วมมือกันการทำงานเป็นทีมที่ไม่ตึงเครียดจนเกินไปและไม่ละเลยจนเกินไป มีการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน 5) สามารถประเมินการทำงานได้โดยการสำรวจตนเองและทีมว่าทำงานได้ดีหรือไม่ ในระดับใด มีอะไรที่เป็นอุปสรรคต่อการทำงานบ้างหาทางแก้ไขปัญหาในการทำงาน

ผู้วิจัยเห็นว่าการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามหลักการเรียนรู้จากประสบการณ์ที่ใช้รูปแบบการสะท้อนคิดแตกต่างกันผ่านบล็อก จะช่วยส่งเสริมความสามารถในการทำงานเป็นทีมของนักศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นได้ดังกรอบแนวคิดในการวิจัยข้างท้าย

ภาพที่ 1: กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ออกแบบการทดลองโดยกำหนดรูปแบบการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental Designs) แบบศึกษาสองกลุ่มวัดสองครั้ง มีการทดสอบก่อนและหลังการทดลอง (The Pretest-Posttest Design with Nonequivalent Groups) (Kaemkate, 2008) โดยแบ่งเป็นกลุ่มที่ใช้การสะท้อนคิดแบบมีรูปแบบ (กลุ่มทดลอง) และกลุ่มที่ใช้การสะท้อนคิดแบบไม่มีรูปแบบ (กลุ่มควบคุม) ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือนักศึกษาระดับปริญญาตรีด้านสื่อสารมวลชน ปีการศึกษา 2559 จำนวน 124,000 คน และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 2 สาขาวิชาเทคโนโลยีการโทรทัศน์

และวิทยุกระจายเสียง คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร (ศูนย์เทเวศร์) จากมหาวิทยาลัยที่มีการจัดการเรียนการสอนให้กับนักศึกษาด้านสื่อสารมวลชน มีรายวิชาที่จัดการเรียนการสอนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ มีการมอบหมายงานในลักษณะงานกลุ่ม จำนวน 55 คน ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาการคิดเชิงสร้างสรรค์เพื่องานวิทยุโทรทัศน์และวิทยุกระจายเสียง (08-212-205) ภาคการศึกษาต้นปีการศึกษา 2559 โดยใช้การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากนั้นใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เพื่อแบ่งเข้ากลุ่มการทดลอง 2 กลุ่ม ซึ่งเป็นกลุ่มที่ใช้การสะท้อนคิดแบบมีรูปแบบ (กลุ่มทดลอง) จำนวน 25 คน กำหนดให้สะท้อนคิดตามประเด็นคำถามแบบเจาะจง โดยสะท้อนคิดเดี่ยวรายบุคคลและสะท้อนคิดกลุ่ม ในการสะท้อนคิดกลุ่มกำหนดให้สะท้อนคิดผ่านข้อความและ/หรือสื่อชนิดอื่น ได้แก่ ภาพนิ่ง วิดีโอ เสียง กราฟิก เป็นต้น และเป็นกลุ่มที่ใช้การสะท้อนคิดแบบไม่มีรูปแบบ (กลุ่มควบคุม) จำนวน 30 คน กำหนดให้สะท้อนคิดตามประเด็นคำถามแบบไม่เจาะจง โดยสะท้อนคิดเดี่ยวรายบุคคลและสะท้อนคิดกลุ่ม ในการสะท้อนคิดกลุ่มกำหนดให้สะท้อนคิดผ่านข้อความ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองและ ผู้วิจัยได้แบ่งประเภทของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยออกเป็น 4 ประเภท ดังนี้

1. แผนการจัดการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนการสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นการนำการเรียนการสอนแบบผสมผสานและหลักการเรียนรู้จากประสบการณ์มาเป็นโครงสร้างหลักในการจัดการเรียนการสอนสำหรับรายวิชาการคิดเชิงสร้างสรรค์เพื่องานวิทยุโทรทัศน์และวิทยุกระจายเสียง (08-212-205) จำนวน 7 สัปดาห์ ครอบคลุมเนื้อหาในหน่วยการเรียนรู้ที่ 5 ถึง 7 ซึ่งแผนการเรียนรู้แบ่งออกเป็น 2 แผน 1) แผนการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานตามหลักการเรียนรู้จากประสบการณ์ กลุ่มสะท้อนคิดผ่านบล็อกแบบมีรูปแบบ 2) แผนการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานตามหลักการเรียนรู้จากประสบการณ์ กลุ่มสะท้อนคิดผ่านบล็อกแบบไม่มีรูปแบบ โดยเป็นการเรียนแบบพบกันในห้องเรียนสัปดาห์ละ 1 ครั้ง ครั้งละ 1 ชั่วโมง 30 นาที และแบบออนไลน์ระหว่างสัปดาห์ สัปดาห์ละ 1 ครั้ง ครั้งละ 1 ชั่วโมง 30 นาที เป็นอย่างต่ำ โดยขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนจะดำเนินกิจกรรมตามหลักการเรียนรู้จากประสบการณ์ร่วมกันด้วยการจัดเรียนการสอนแบบผสมผสานที่มีการสะท้อนคิดผ่านบล็อกด้วยรูปแบบที่แตกต่างกัน สรุปได้เป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ขั้นตอนการสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติ 2) ขั้นตอนสังเกตและการไตร่ตรอง 3) ขั้นตอนพิจารณาถึงความเห็นและการสร้างแนวคิด 4) ขั้นตอนประเมินประสบการณ์และการบูรณาการ ซึ่งในขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดประเด็นคำถามสำหรับการสะท้อนคิด ดังนี้

- 1.1 คำถามสำหรับการสะท้อนคิดแบบมีรูปแบบใช้สำหรับกลุ่มสะท้อนคิดแบบมีรูปแบบ (กลุ่มทดลอง) 1) ทีมของข้าพเจ้ามีเป้าหมายในการทำงานอย่างไร และมีกระบวนการทำงานอย่างไรบ้าง 2) ข้าพเจ้าและทีมงานแต่ละคนทำหน้าที่ใดบ้าง และมีการปฏิบัติหน้าที่เหล่านั้นได้ดีหรือไม่อย่างไรบ้าง 3) ข้าพเจ้าและทีมงานพบปัญหาได้บ้างระหว่างการทำงานและได้แก้ปัญหที่เกิดขึ้นระหว่างการทำงานนั้น

อย่างไร 4) ข้าพเจ้าได้รับประโยชน์หรือความรู้อะไรบ้าง พร้อมบอกแนวทางการนำความรู้ไปปรับใช้ในการทำงานครั้งต่อไป เช่น เทคนิคการตัดต่อวิดีโอให้มีคุณภาพ เทคนิคการอภิปรายหน้าชั้นเรียน เป็นต้น 5) ข้าพเจ้าวางแผนสำหรับการทำงานให้ดีขึ้นในครั้งต่อไปอย่างไร เช่น นำเสนอวิธีการทำงานแบบใหม่ที่แตกต่างออกไปจากครั้งนี้

1.2 คำถามสำหรับการสะท้อนคิดแบบไม่มีรูปแบบใช้สำหรับกลุ่มสะท้อนคิดแบบไม่มีรูปแบบ (กลุ่มควบคุม) ให้ผู้เรียนเขียนสะท้อนคิดบนบล็อกด้วยประเด็น ดังต่อไปนี้ 1) กระบวนการทำงานของทีม 2) การปฏิบัติหน้าที่ในทีมทั้งของตนเองและของทีมงาน 3) ปัญหาระหว่างการดำเนินงานทั้งของตนเองและของทีมงาน 4) ประโยชน์หรือความรู้ที่จะนำไปปรับใช้ในการทำงานครั้งต่อไป 5) การวางแผนสำหรับการทำงานให้ดีขึ้นในครั้งต่อไป

1.3 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้องของ ภาษา

1.4 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน ผู้เชี่ยวชาญด้านการเรียนรู้ตามหลักการเรียนรู้จากประสบการณ์ และผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนวิชาการคิดเชิงสร้างสรรค์เพื่องานวิทยุโทรทัศน์และวิทยุกระจายเสียงรวมจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบคุณภาพด้วยการคำนวณหาดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา/จุดประสงค์ (Item Objective Congruence: IOC) โดยใช้สูตร ดังนี้ (Kaemkate, 2008)

$$\text{สูตร IOC} = \frac{\sum R}{N}$$

R	คือ	คะแนนผลการตัดสินของผู้เชี่ยวชาญ
N	คือ	จำนวนผู้เชี่ยวชาญ
+1	หมายถึง	แน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ตรงเนื้อหา/นิยาม/จุดประสงค์
0	หมายถึง	ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ตรงเนื้อหา/นิยาม/จุดประสงค์
-1	หมายถึง	แน่ใจว่าข้อคำถามวัดไม่ตรงเนื้อหา/นิยาม/จุดประสงค์

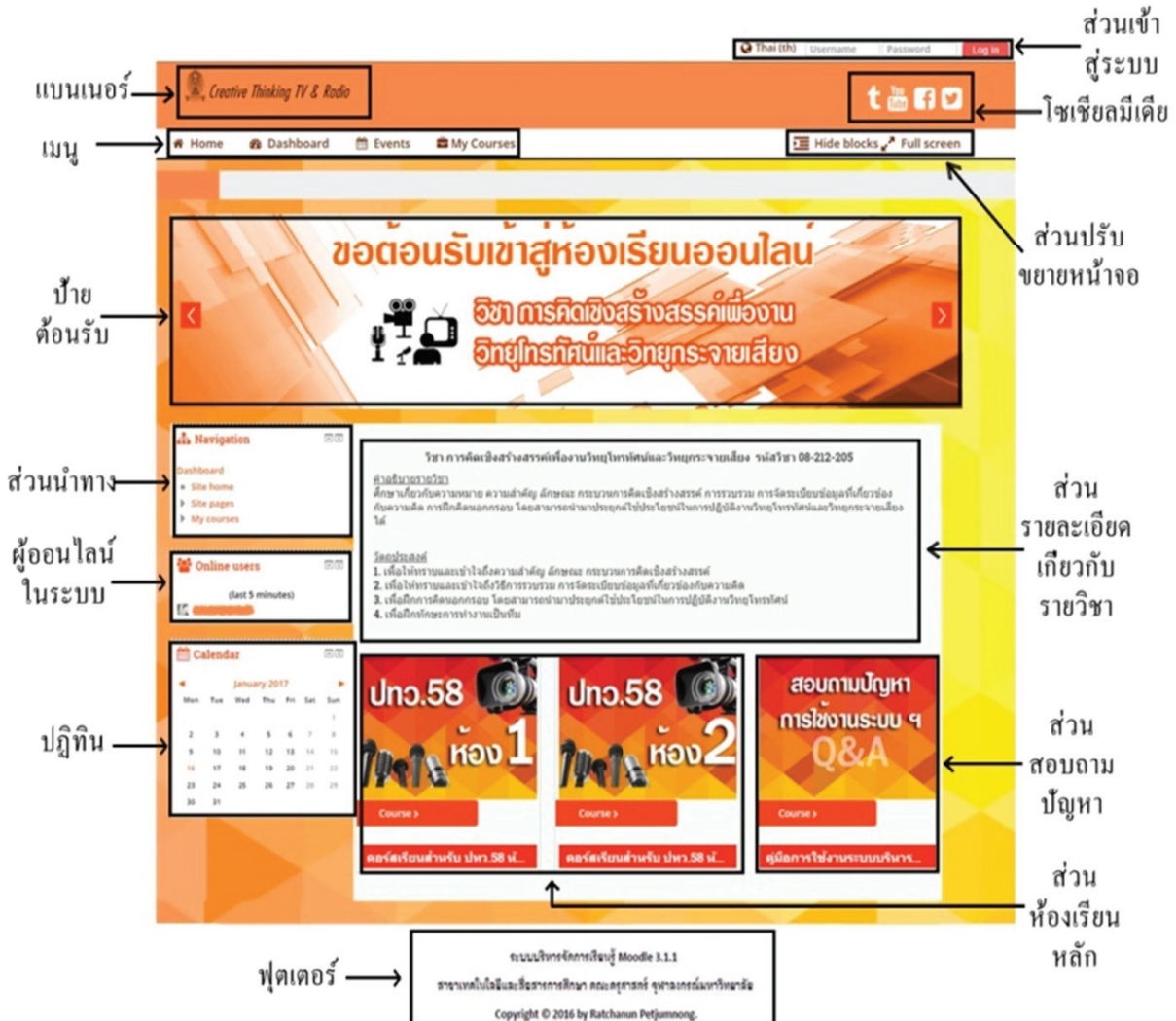
เกณฑ์ในการแปลความหมาย

ถ้า $\text{IOC} \geq 0.5$ ถือว่าข้อคำถามนั้นวัดได้สอดคล้องกับเนื้อหา/จุดประสงค์

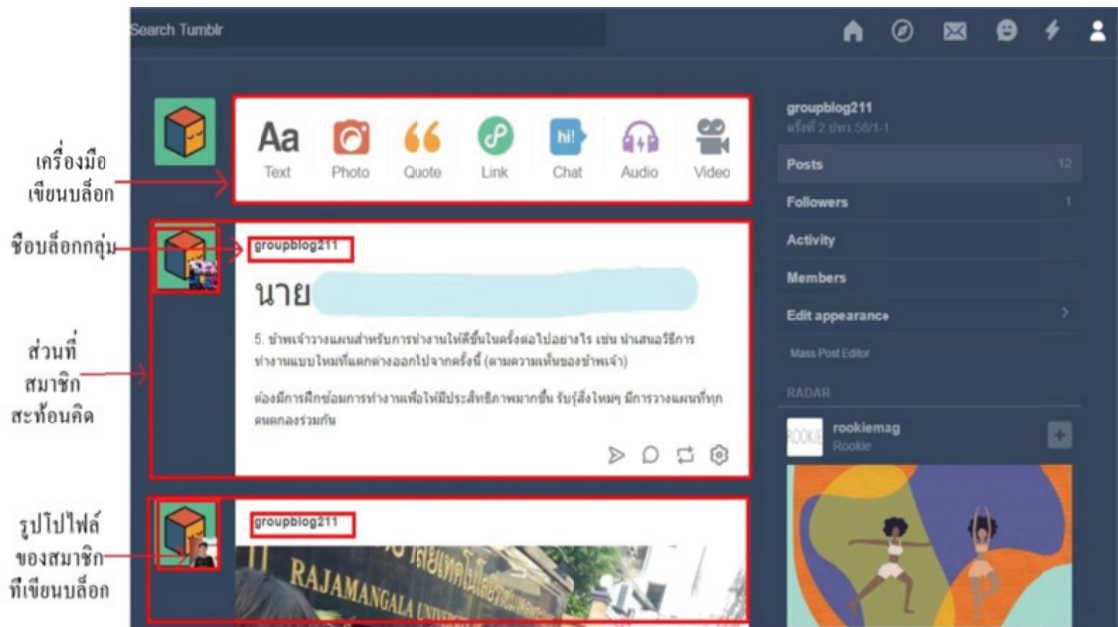
ถ้า $\text{IOC} < 0.5$ ถือว่าข้อคำถามนั้นวัดได้ไม่สอดคล้องกับเนื้อหา/จุดประสงค์

1.5 ผู้วิจัยนำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผ่านการตรวจสอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญมาแก้ไขตามคำแนะนำ เช่น จัดลำดับขั้นในการเรียนการสอนให้เหมาะสม ปรับกิจกรรมบางอย่างให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้มากขึ้น เป็นต้น จากนั้นนำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ได้ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญเหมาะสมแล้วไปใช้ในการทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง

2. ระบบการจัดการเรียนรู้ (LMS) และเครื่องมือในการสะท้อนคิดผ่านบล็อก ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นบนระบบการจัดการเรียนรู้อยู่ Moodle 3.1.1 ดังภาพที่ 2 และเครื่องมือในการสะท้อนคิดผ่านบล็อก ผู้วิจัยเตรียมเครื่องมือสำหรับการสะท้อนคิดกลุ่มโดยสมัครบัญชีผู้ใช้งานบนเว็บไซต์ Tumblr (www.tumblr.com) จากนั้นสร้างบล็อกกลุ่มขึ้นมาตามจำนวนกลุ่มที่ได้ตกลงกันในชั้นเรียนและส่งคำเชิญเข้าร่วมบล็อกกลุ่มไปยังผู้เรียนเพื่อทำกิจกรรมสะท้อนคิดกลุ่มต่อไป ดังภาพที่ 3

ภาพที่ 2: ตัวอย่างหน้าแรกของระบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาการคิดเชิงสร้างสรรค์
เพื่องานวิทยุโทรทัศน์และวิทยุกระจายเสียง

ภาพที่ 3: ตัวอย่างหน้าบล็อกกลุ่มบนเว็บไซต์ Tumblr

2.1 นำระบบการจัดการเรียนรู้วิชาการคิดเชิงสร้างสรรค์เพื่องานวิทยุโทรทัศน์และวิทยุกระจายเสียง ที่ผ่านการตรวจสอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญด้านระบบการจัดการเรียนรู้มาปรับปรุงและแก้ไขตามคำแนะนำ

2.2 นำระบบการจัดการเรียนรู้วิชาการคิดเชิงสร้างสรรค์เพื่องานวิทยุโทรทัศน์และวิทยุกระจายเสียงไปทดลองใช้กับนักศึกษาที่มีคุณลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 3 คน เป็นนักศึกษาที่มีผลการเรียนเก่ง กลาง อ่อน จากการคัดเลือกโดยอาจารย์ที่ผู้สอน จากนั้นให้นักศึกษาแสดงความคิดเห็นในแบบสอบถาม ลักษณะข้อคำถามเป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 16 ข้อ

2.3 นำความคิดเห็นของนักศึกษาต่อการใช้งานระบบการจัดการเรียนรู้วิชาการคิดเชิงสร้างสรรค์ เพื่องานวิทยุโทรทัศน์และวิทยุกระจายเสียง มาเป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขระบบฯ แล้วนำไปใช้ในการทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง

3. แบบวัดความสามารถในการทำงานเป็นทีม ผู้วิจัยพัฒนาแบบวัดความสามารถในการทำงานเป็นทีมโดยยึดตามโครงสร้างแนวคิดของ Lertsrimongkol (2011) ลักษณะของแบบวัดแบ่งเป็น 3 สถานการณ์ มีเกณฑ์การประเมิน 5 ระดับของลิเคิร์ท (Likert Scale) สำหรับผู้เรียนประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นทีมของตนเอง รวมจำนวน 60 ข้อ แบ่งเป็นก่อนการทดลอง จำนวน 30 ข้อ และหลังการทดลอง จำนวน 30 ข้อ

4. แบบประเมินพฤติกรรมความสามารถในการทำงานเป็นทีมและบุคลิกภาพประเมินพฤติกรรมความสามารถในการทำงานเป็นทีม ผู้วิจัยพัฒนาแบบประเมินพฤติกรรมความสามารถในการทำงานเป็นทีมมาจากแบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานเป็นทีมของ Lertsrimongkol (2011) จำนวน 10 ข้อ ครอบคลุม

ความสามารถในการทำงานเป็นทีมทั้ง 5 ด้านที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ 1) สามารถแบ่งหน้าที่ในทีมได้ 2) กำหนดเป้าหมายของทีมได้ 3) สามารถสื่อสารภายในทีมได้ 4) รักษาบรรยากาศที่ดีในการทำงานเป็นทีมได้ 5) สามารถประเมินการทำงานได้ โดยให้คะแนนตามรูปรีดเกนซ์ประเมินพฤติกรรมความสามารถในการทำงานเป็นทีม รวม 30 คะแนน สำหรับขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยข้อที่ 3 และ 4 มีรายละเอียดดังนี้

4.1 นำแบบวัดความสามารถในการทำงานเป็นทีม / แบบประเมินพฤติกรรมความสามารถในการทำงาน เป็นทีมและรูปรีดเกนซ์ประเมินพฤติกรรมความสามารถในการทำงานเป็นทีม ให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความเหมาะสมเบื้องต้น

4.2 นำแบบวัดความสามารถในการทำงานเป็นทีม / แบบประเมินพฤติกรรมความสามารถในการทำงานเป็นทีมและรูปรีดเกนซ์ประเมินพฤติกรรมความสามารถในการทำงานเป็นทีม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องตรวจสอบคุณภาพของแบบวัดความสามารถในการทำงานเป็นทีม ด้วยการประเมินความสอดคล้อง (IOC: Item Objective Congruence) ใช้สูตรในการคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้อง ดังนี้ (Kanjanaewasee, 2544)

$$\text{สูตร IOC} = \frac{\sum R}{N}$$

R คือ คะแนนผลการตัดสินของผู้เชี่ยวชาญ

N คือ จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

+1 หมายถึง มีความสอดคล้องกัน

0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่ามีความสอดคล้องกัน

-1 หมายถึง ไม่มีความสอดคล้องกัน

เกณฑ์ในการแปลความหมาย

ถ้า $\text{IOC} \geq 0.5$ แสดงว่ารายการประเมินนั้นมีเนื้อหาหรือจุดประสงค์มีความเหมาะสม

ถ้า $\text{IOC} < 0.5$ แสดงว่ารายการประเมินนั้นมีเนื้อหาหรือจุดประสงค์ไม่เหมาะสม

4.3 นำแบบวัดความสามารถในการทำงานเป็นทีม / แบบประเมินพฤติกรรมความสามารถในการทำงานเป็นทีมและรูปรีดเกนซ์ประเมินพฤติกรรมความสามารถในการทำงานเป็นทีม ที่ผ่านการตรวจสอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงและแก้ไขตามคำแนะนำ เมื่อมีความเหมาะสมแล้วนำไปใช้ในการทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง

การดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากการทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง โดยดำเนินการตามขั้นตอนในแผนการจัดการเรียนรู้ทั้ง 7 สัปดาห์ รายละเอียดดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1

การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง 7 สัปดาห์

สัปดาห์	ขั้นตอน การเรียนรู้	ในชั้นเรียน (ใช้เวลา 1 ชั่วโมง 30 นาที)	ระบบการจัดการเรียนรู้ (ใช้เวลา 1 ชั่วโมง 30 นาที)
1	ขั้นเตรียมความพร้อมและฝึกใช้เครื่องมือออนไลน์	ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากแบบวัดความสามารถในการทำงานเป็นทีม ก่อนเรียน ปฐมนิเทศเข้าสู่การเรียน แบบผสมผสาน ผู้วิจัยแนะนำการใช้งานระบบ ออนไลน์และการสะท้อนคิดผ่าน บล็อก ผู้สอนมอบหมายงานอภิปราย แนวคิดของทีม	ผู้เรียนหารือกับสมาชิกในกลุ่ม ผ่านกระดานสนทนาและ อภิปรายแนวคิดของทีม
2	ขั้นการสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติ	ผู้สอนมอบหมายงานชิ้นที่ 1 รายการ วิฤกษ์กระจายเสียง	ผู้เรียนหารือกับสมาชิกในกลุ่ม ผ่านกระดานสนทนา แต่ละกลุ่มจัดทำโครงร่างรายการ วิฤกษ์กระจายเสียงอัปโหลดขึ้นบน กระดานส่งงาน
3	ขั้นการสังเกตและการไตร่ตรอง	ผู้เรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอแนวคิดใน การจัดทำรายการวิฤกษ์กระจายเสียง ผู้สอนให้คำแนะนำ	ผู้เรียนหารือกับสมาชิกในกลุ่ม ผ่านกระดานสนทนาและจัดทำ รายการวิฤกษ์กระจายเสียงแล้ว อัปโหลดผลงานขึ้นบนกระดาน ส่งงาน ผู้เรียนทำกิจกรรมสะท้อน คิดเดี่ยวครั้งที่ 1
4	ขั้นการพิจารณาถึงความเห็นและการสร้างแนวคิดการประเมินประสบการณ์และการบูรณาการ	ผู้เรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอผลงาน รายการวิฤกษ์กระจายเสียง ผู้สอนให้ คะแนนและวิจารณ์ผลงาน	ส่งผลงานฉบับแก้ไขบนกระดาน ส่งงาน ผู้เรียนหารือกับสมาชิกใน กลุ่มผ่านกระดานสนทนา ผู้เรียน ทำกิจกรรมสะท้อนคิดกลุ่ม ครั้งที่ 1
5	ขั้นการสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติ	ผู้สอนมอบหมายงานชิ้นที่ 2 รายการ วิฤกษ์โทรทัศน์	ผู้เรียนหารือกับสมาชิกในกลุ่ม ผ่านกระดานสนทนา แต่ละกลุ่ม จัดทำโครงร่างรายการโทรทัศน์ อัปโหลดขึ้นบนกระดานส่งงาน

ตารางที่ 1

การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง 7 สัปดาห์ (ต่อ)

สัปดาห์	ขั้นตอนการเรียนรู้	ในชั้นเรียน (ใช้เวลา 1 ชั่วโมง 30 นาที)	ระบบการจัดการเรียนรู้ (ใช้เวลา 1 ชั่วโมง 30 นาที)
6	ขั้นการสังเกตและการไตร่ตรอง	ผู้เรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอแนวคิดในการจัดทำรายการโทรทัศน์ ผู้สอนให้คำแนะนำ	ผู้เรียนหารือกับสมาชิกในกลุ่มผ่านกระดานสนทนาและจัดทำรายการโทรทัศน์แล้วอัปโหลดผลงานขึ้นบนกระดานส่งงาน ผู้เรียนทำกิจกรรมสะท้อนคิดเดี่ยวครั้งที่ 2
7	ขั้นการประเมิน ประสิทธิภาพและการบูรณาการ เก็บข้อมูลโดยใช้แบบประเมินพฤติกรรมการทำงานเป็นทีม	ผู้เรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอผลงานรายการโทรทัศน์ ผู้สอนให้คำแนะนำและวิจารณ์ผลงาน ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากแบบวัดความสามารถในการทำงานเป็นทีมแบบใช้สถานการณ์ หลังเรียน	ส่งผลงานฉบับแก้ไขบนกระดานส่งงาน ผู้เรียนหารือกับสมาชิกในกลุ่มผ่านกระดานสนทนา ผู้เรียนทำกิจกรรมสะท้อนคิดกลุ่มครั้งที่ 2

ผลการวิจัย

1. ผลจากการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถในการทำงานเป็นทีมของกลุ่มสะท้อนคิดแบบมีรูปแบบ (กลุ่มทดลอง) พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถในการทำงานเป็นทีมภายหลังเรียน ($\bar{X} = 114.34$, S.D. = 6.96) สูงกว่าค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถในการทำงานเป็นทีมก่อนเรียน ($\bar{X} = 111.15$, S.D. = 9.07) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2

การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของคะแนนความสามารถในการทำงานเป็นทีมของกลุ่มสะท้อนคิดแบบมีรูปแบบ (กลุ่มทดลอง) ก่อนเรียนและหลังเรียน

กลุ่มสะท้อนคิดมีรูปแบบ	N	$\bar{X}$	S.D.	p
ก่อนเรียน	25	111.15	9.07	.02 [*]
หลังเรียน	25	114.34	6.96	

^{*} p < .05

2. ผลจากการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถในการทำงานเป็นทีมหลังเรียน พบว่า ไม่มีความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถในการทำงานเป็นทีมระหว่างกลุ่มสะท้อนคิดแบบมีรูปแบบ (กลุ่มทดลอง ($\bar{X} = 114.34$, S.D. = 6.96) และกลุ่มสะท้อนคิดแบบไม่มีรูปแบบ (กลุ่มควบคุม ($\bar{X} = 110.55$, S.D. = 8.09) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3

เปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของคะแนนความสามารถในการทำงานเป็นทีมหลังเรียน ระหว่างกลุ่มสะท้อนคิดแบบมีรูปแบบ (กลุ่มทดลอง) และกลุ่มสะท้อนคิดแบบไม่มีรูปแบบ (กลุ่มควบคุม)

หลังเรียน	N	$\bar{X}$	S.D.	p
กลุ่มสะท้อนคิดมีรูปแบบ	25	114.34	6.96	.06
กลุ่มสะท้อนคิดไม่มีรูปแบบ	30	110.55	8.09	

$p < .05$

3. ผลจากการทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมในการทำงานเป็นทีมของกลุ่มสะท้อนคิดแบบมีรูปแบบ (กลุ่มทดลอง) และกลุ่มสะท้อนคิดแบบไม่มีรูปแบบ (กลุ่มควบคุม) คะแนนเต็ม 30 คะแนน พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมการทำงานเป็นทีมจากกิจกรรมครั้งที่ 1 ของกลุ่มสะท้อนคิดแบบมีรูปแบบ (กลุ่มทดลอง ($\bar{X} = 20.70$, S.D. = 1.31) สูงกว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมการทำงานเป็นทีมของกลุ่มสะท้อนคิดแบบไม่มีรูปแบบ กลุ่มควบคุม ($\bar{X} = 13.16$, S.D. = 1.36) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในกิจกรรมครั้งที่ 2 ค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมการทำงานเป็นทีมของกลุ่มสะท้อนคิดแบบมีรูปแบบ (กลุ่มทดลอง ($\bar{X} = 23.26$, S.D. = 3.10) สูงกว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมการทำงานเป็นทีมของกลุ่มสะท้อนคิดแบบไม่มีรูปแบบ (กลุ่มควบคุม ($\bar{X} = 20.70$, S.D. = 1.46) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4

เปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของคะแนนพฤติกรรมในการทำงานเป็นทีมของกลุ่มสะท้อนคิดแบบมีรูปแบบ (กลุ่มทดลอง) และกลุ่มสะท้อนคิดแบบไม่มีรูปแบบ (กลุ่มควบคุม) จากกิจกรรมทั้ง 2 ครั้ง

ครั้งที่ 1	N	$\bar{X}$	S.D.	p
กลุ่มสะท้อนคิดมีรูปแบบ	25	20.70	1.31	.00*
กลุ่มสะท้อนคิดไม่มีรูปแบบ	30	13.16	1.36	
ครั้งที่ 2	N	$\bar{X}$	S.D.	p
กลุ่มสะท้อนคิดมีรูปแบบ	25	23.26	3.10	.00*
กลุ่มสะท้อนคิดไม่มีรูปแบบ	30	20.70	1.46	

* $p < .05$

อภิปรายผลการวิจัย

ผลของการใช้รูปแบบการสะท้อนคิดที่แตกต่างกันผ่านบล็อกในการเรียนแบบผสมผสานตามหลักการเรียนรู้จากประสบการณ์ที่มีต่อความสามารถในการทำงานเป็นทีมของนักศึกษาชั้นสื่อสารมวลชน ผู้วิจัยอภิปรายผลการวิจัยส่วนที่สำคัญแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังต่อไปนี้

1. จากผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถในการทำงานเป็นทีม ก่อนเรียนและหลังเรียน ของกลุ่มสะท้อนคิดแบบมีรูปแบบ (กลุ่มทดลอง) พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถในการทำงานเป็นทีมหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่าการเรียนแบบผสมผสานตามหลักการเรียนรู้จากประสบการณ์ ที่ใช้การสะท้อนคิดแบบมีรูปแบบส่งเสริมความสามารถในการทำงานเป็นทีมของนักศึกษาชั้นสื่อสารมวลชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Sinthaworn (2010) พบว่า นักศึกษาระดับปริญญาตรี ที่เรียนด้วยการเรียนแบบผสมผสานมีคะแนนความรู้ความเข้าใจทางสารสนเทศ และทักษะการเรียนรู้เป็นทีมสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 การจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามหลักการเรียนรู้จากประสบการณ์ ที่สนับสนุนด้วยเครื่องมือออนไลน์และกิจกรรมช่วยส่งเสริมให้การทำงานเป็นทีมมีประสิทธิภาพมากขึ้น

2. จากผลการเปรียบเทียบคะแนนความสามารถในการทำงานเป็นทีมหลังเรียน ของนักศึกษาชั้นสื่อสารมวลชน ระหว่างกลุ่มที่ใช้การสะท้อนคิดผ่านบล็อกแบบมีรูปแบบ (กลุ่มทดลอง) กับกลุ่มสะท้อนคิดแบบไม่มีรูปแบบ (กลุ่มควบคุม) พบว่า กลุ่มที่ใช้การสะท้อนคิดผ่านบล็อกแบบมีรูปแบบ (กลุ่มทดลอง) มีคะแนนเฉลี่ยของความสามารถในการทำงานเป็นทีมหลังเรียน สูงกว่ากลุ่มสะท้อนคิดแบบไม่มีรูปแบบ (กลุ่มควบคุม) ไม่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้วิจัยคาดว่าที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากผู้เรียนทั้งสองกลุ่มเป็นนักศึกษาชั้นสื่อสารมวลชนที่มีพื้นฐานความสามารถด้านเทคโนโลยีที่ค่อนข้างใกล้เคียงกัน ทำให้การเรียนแบบผสมผสานเป็นไปได้อย่างราบรื่น สมาชิกทุกคนสามารถทำงานร่วมกันเป็นทีมบนระบบออนไลน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ไม่แตกต่างกัน ส่วนหลักการเรียนรู้จากประสบการณ์ที่ผู้เรียนทั้งสองกลุ่มได้เรียนรู้นั้นเป็นเนื้อหาวิชาที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์และผลิตรายการวิทยุกระจายเสียง

และวิทยุโทรทัศน์ซึ่งผู้เรียนทราบดีอยู่แล้วว่าเป็นวิชาที่สำคัญอันจะต่อยอดไปสู่อาชีพของตนเองในอนาคตได้ จึงให้ความสนใจในการปฏิบัติกิจกรรมเป็นอย่างดีทั้งในชั้นเรียนและบนระบบออนไลน์ โดยการสะท้อนคิดผ่านบล็อกทั้งแบบเดี่ยวและแบบกลุ่มช่วยให้ผู้เรียนได้ทบทวนจนเกิดการเรียนรู้ในกระบวนการทำงานเป็นทีมได้อย่างเป็นรูปธรรมมากขึ้น สอดคล้องกับคำกล่าวที่ว่าประสบการณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิตจริงเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านการกระทำซึ่งจะส่งผลต่อการเรียนรู้และความเข้าใจในสิ่งที่ได้กระทำ ในทำนองเดียวกัน การเรียนรู้ผ่านรูปแบบสื่อที่หลากหลายจะช่วยขยายกระบวนการประมวลผลให้กว้างออกไปและเป็นไปได้ดียิ่งขึ้น (Downs, Boyson, Alley & Bloom, 2011)

3. จากผลการเปรียบเทียบคะแนนพฤติกรรมในการทำงานเป็นทีม ระหว่างกลุ่มสะท้อนคิดแบบมีรูปแบบ (กลุ่มทดลอง) กับกลุ่มสะท้อนคิดแบบไม่มีรูปแบบ (กลุ่มควบคุม) โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานเป็นทีม จำนวน 2 ครั้ง ครั้งละ 30 คะแนน พบว่า ค่าเฉลี่ยของกลุ่มสะท้อนคิดในการทำงานเป็นทีม จากกิจกรรมทั้งสองครั้ง ของกลุ่มสะท้อนคิดแบบมีรูปแบบสูงกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่มสะท้อนคิดในการทำงานเป็นทีมกลุ่มสะท้อนคิดแบบไม่มีรูปแบบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่านักศึกษาทั้งสองกลุ่มมีพฤติกรรมการทำงานเป็นทีมที่แตกต่างกัน เนื่องจากแบบประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นทีม ประเมินโดยอาจารย์ประจำรายวิชาและผู้วิจัย แตกต่างจากแบบวัดความสามารถในการทำงานเป็นทีม ที่ให้นักศึกษาประเมินตนเอง ผลจึงมีความแตกต่างกัน โดยแบบประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นทีม เป็นมุมมองจากคนภายนอกทีม ซึ่งอาจมองเห็นพฤติกรรมและลักษณะการทำงานในด้านต่าง ๆ ได้ชัดเจนกว่าสมาชิกในทีม โดยนักศึกษากลุ่มที่สะท้อนคิดแบบมีรูปแบบ (กลุ่มทดลอง) มีลักษณะพฤติกรรมการทำงานเป็นทีมด้านการแบ่งหน้าที่ในทีมและการสื่อสารภายในทีมสูงที่สุดจากพฤติกรรมการทำงานเป็นทีมทุกด้าน ส่วนนักศึกษากลุ่มสะท้อนคิดแบบไม่มีรูปแบบ (กลุ่มควบคุม) มีพฤติกรรมด้านการกำหนดเป้าหมายของทีมสูงที่สุดจากพฤติกรรมการทำงานเป็นทีมทุกด้าน จะเห็นได้จากพฤติกรรมในห้องเรียนและการพูดคุยกันผ่านกระดานสนทนาออนไลน์ซึ่งเมื่อวิเคราะห์ลักษณะพฤติกรรมแล้ว พบว่า มีรูปแบบการทำงานงานเป็นทีม ดังนี้ 1) ด้านการแบ่งหน้าที่ในทีม แบ่งหน้าที่กันคร่าว ๆ ในห้องเรียน และแบ่งกันอีกครั้งบนกระดานสนทนาออนไลน์แบบแจกแจงว่าใครทำหน้าที่อะไรโดยยึดตามความสามารถของแต่ละคน 2) การกำหนดเป้าหมายของทีม สมาชิกนำเสนอสิ่งที่แต่ละคนสนใจด้วยเหตุผลและยกตัวอย่างประกอบ 3) การสื่อสารภายในทีม เริ่มต้นตั้งแต่ในชั้นเรียนและบนกระดานสนทนาออนไลน์ 4) การรักษาวรรยากาศที่ดีในทีม มีการทบทวนคำสั่งงานให้กับสมาชิกในทีม ใช้คำที่เป็นกันเองสื่อความหมายกับสมาชิก 5) ด้านประเมินการทำงาน นำคำแนะนำของอาจารย์ไปปรับปรุงโดยทันที ส่วนนักศึกษากลุ่มสะท้อนคิดแบบไม่มีรูปแบบ (กลุ่มควบคุม) มีพฤติกรรมด้านการกำหนดเป้าหมายของทีมสูงที่สุดจากพฤติกรรมการทำงานเป็นทีมทุกด้าน จะเห็นได้จากพฤติกรรมในห้องเรียนและการพูดคุยกันผ่านกระดานสนทนาออนไลน์ ซึ่งเมื่อวิเคราะห์ลักษณะพฤติกรรมแล้ว พบว่า มีรูปแบบการทำงานงานเป็นทีม ดังนี้ 1) ด้านการแบ่งหน้าที่ในทีม แบ่งหน้าที่กันบนกระดานสนทนาออนไลน์ตามเสียงส่วนใหญ่ของสมาชิกที่ต้องการให้ใครทำหน้าที่อะไร 2) การกำหนดเป้าหมายของทีม สมาชิกร่วมกันเสนอแนวทางในการผลิตชิ้นงานให้เป็นไปตามคำสั่งงานมากที่สุด 3) การสื่อสารภายในทีม พูดคุยเกี่ยวกับช่วงเวลาที่สมาชิกว่างตรงกันเพื่อนัดแนะเวลาและสถานที่ทำงาน 4) การรักษาวรรยากาศที่ดีในทีม รับฟังความคิดเห็นกันและให้เหตุผลโต้แย้งหากไม่เห็นด้วยกับสิ่งที่สมาชิกเสนอ 5) ด้านประเมินการทำงาน รับฟังและนำคำแนะนำของอาจารย์ไปปรับปรุงงานมากกว่าร้อยละ 80

สรุป

จากข้อค้นพบข้างต้นสามารถสรุปได้ ดังนี้ 1) นักศึกษาด้านสื่อสารมวลชน ที่เรียนแบบผสมผสานตามหลักการเรียนรู้จากประสบการณ์ กลุ่มที่ใช้การสะท้อนคิดผ่านบล็อกแบบมีรูปแบบ มีค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถในการทำงานเป็นทีมหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) นักศึกษาด้านสื่อสารมวลชน ที่เรียนแบบผสมผสานตามหลักการเรียนรู้จากประสบการณ์ กลุ่มที่ใช้การสะท้อนคิดผ่านบล็อกแบบมีรูปแบบกับกลุ่มที่มีการสะท้อนคิดผ่านบล็อกแบบไม่มีรูปแบบ มีค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถในการทำงานเป็นทีมไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) นักศึกษาด้านสื่อสารมวลชน ที่เรียนแบบผสมผสานตามหลักการเรียนรู้จากประสบการณ์ กลุ่มที่ใช้การสะท้อนคิดผ่านบล็อกแบบมีรูปแบบ มีค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมการทำงานเป็นทีมสูงกว่า กลุ่มที่มีการสะท้อนคิดผ่านบล็อกแบบไม่มีรูปแบบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

แนวทางในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์เพื่อพัฒนาความสามารถในการทำงานเป็นทีมนั้น ผู้สอนควรส่งเสริมพฤติกรรมให้กับนักศึกษาทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ 1) สามารถแบ่งหน้าที่ในทีมได้ 2) กำหนดเป้าหมายของทีม 3) สามารถสื่อสารภายในทีม 4) สามารถรักษาวรรยาการที่ดีในการทำงานเป็นทีม 5) สามารถประเมิการทำงานได้ (Blake & Mouton, 1964 ; Harvey & Drolet, 2004 ; Homans, 1974 ; Tarricone & Luca, 2002 ; Waewngam, 2002 ; Kedsakorn, 2005) โดยจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานควบคู่ไปกับหลักการเรียนรู้จากประสบการณ์ทั้ง 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติ 2) การสังเกตและการไตร่ตรอง 3) การพิจารณาถึงความเห็นและการสร้างแนวคิด 4) การประเมินประสบการณ์และการบูรณาการ (Conner, 1997 ; Gibbons & Gray, 2002 ; Kolb, 1984 ; Weil & McGill, 1989) โดยในขั้นตอนสุดท้าย (การประเมินประสบการณ์และการบูรณาการ) ควรนำกิจกรรมการสะท้อนคิดผ่านบล็อกที่มีเครื่องมือในการเขียนบล็อกที่หลากหลาย เช่น ภาพ ไฟล์เสียง วิดีโอ เป็นต้น รวมถึงควรพิจารณาลักษณะของคำถามควรมีคำถามแบบเจาะจงให้นักศึกษาได้พยายามวิเคราะห์การทำงานของตนเองและสมาชิกกลุ่มให้ครอบคลุมตรงประเด็น เพื่อให้ให้นักศึกษาได้วิเคราะห์การทำงานและเกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้ 1) การจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามหลักการเรียนรู้จากประสบการณ์ที่ใช้การสะท้อนคิดผ่านบล็อก ผู้สอนควรเตรียมพร้อมตนเองด้วยการเรียนรู้พื้นฐานการใช้งานระบบ เช่น การอัปโหลด ดาวน์โหลดเอกสาร การตั้งค่าเปิดปิดกิจกรรม และการแสดงความคิดเห็นต่อโพสต์ของผู้เรียน เป็นต้น 2) ผู้สอนควรกระตุ้นผู้เรียนเพื่อสร้างแรงเสริมในการปฏิบัติกิจกรรมแต่ละสัปดาห์โดยอาจสื่อสารด้วยการย้ำเตือนในชั้นเรียน หรือแจ้งเตือนผ่านทางอีเมล หรือโซเชียลมีเดีย ตามลักษณะของกลุ่มผู้เรียน 3) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพให้กับกิจกรรมบนระบบออนไลน์ ควรปรับรูปแบบการใช้งานกระดานสนทนาให้มีลักษณะที่หลากหลาย เช่น สามารถพิมพ์ข้อความ ส่งไฟล์เอกสาร ส่งไฟล์ภาพ ส่งไฟล์วิดีโอบนกระดานสนทนาได้ เป็นต้น

References

- Anukoolwetch, A. (2012). **Blended learning**. Retrieved April 5, 2016, from <http://www.chontech.ac.th/>.
[in Thai]
- Alvarez, S. (2005). Blended learning solutions. In B. Hoffman (Ed.). **Encyclopedia of educational Technology**. Retrieved April 6, 2016 from <http://coe.sdsu.edu/eet/articles/blendedlearning/start.htm>.
- Blake, R. & Mouton, J. (1964). **The managerial grid: The key to leadership excellence**. Houston, Texas: Gulf.
- Campbell, A. P. (2003). **Weblogs for use with ESL classes**. Retrieved April 26, 2016, from <http://iteslj.org/Techniques/Campbell-Weblogs.html>.
- Cattell, R. B. (1948). Concepts and methods in the measurement of group syntality. **Psychological Review**. 55, 48-63.
- Conner, M. L. (1997). **Learning from experience**. n.p.: Angeless Learner.
- Dewey, J. (1983). **Experience and education**. New York: Collier.
- Downs, E. ; Boyson, A. R. ; Alley, H. & Bloom, N. R. (2011). iPedagogy: Using multimedia learning theory to iIdentify best practices for MP3 player use in higher education. **Journal of Applied Communication Research**. 39, 184-200.
- Garnham, C. & Kaleta, R. (2002). **Introduction to hybrid courses**. Teaching with Technology Today. 8(6), 5.
- Gibbons, J. & Gray, M. (2002). An integrated and experience-based approach to social work education: **The Newcastle Model**. **Social Work Education**. 21(5), 529-549.
- Gibbs, C.J. (2000). **New directions in the reconstruction of teacher education**. Self-efficacious teachers. Auckland: Pearson Education.
- Harriman, G. (2004). **What is blended or hybrid learning?**. Retrieved April 20, 2016, from http://www.grayharriman.com/blended_learning.htm.
- Harvey, T. R. & Drolet, B. (2004). **Building teams, building people: expanding the fifth resource**. Lanham: Scarecrow Education.
- Homans, G. C. (1974). **Social behavior; its elementary forms**. San Diego: Harcourt Brace Jovanovich.
- Johns, C. (1995). Framing learning through reflection within Carper's fundamental ways of knowing in nursing. **Journal of Advanced Nursing**. 22, 226-234.
- Johns, C. (2000). **Becoming a reflective practitioner**. London: Blackwell Science.

- Kaemkate, W. (2008). **Research methodology in behavioral sciences**. Bangkok: Chulalongkorn University Printing House. [in Thai]
- Kanjanawasee, S. (2001). **Classical test theory**. Bangkok: Chulalongkorn University Printing House. [in Thai]
- Kedsakorn, Y. (2005). **Leadership and teamwork**. Bangkok: Suan Dusit University Book Center. [in Thai]
- Khlaisang, J. (2010). **Effect of hybrid learning with different type of courseware toward learning acheivement and attitude of undergraduate students with different levels of learning ability in introduction to web-based instruction program subject**. Bangkok: Faculty of Education, Chulalongkorn University. [in Thai]
- Klomkul, L. (2011). **Effects of reflection process on the effectiveness of classroom action research: mixed methods research**. Thesis Doctor of Philosophy Program in Educational Research Methodology, Department of Educational Research and Psychology Faculty of Education, Chulalongkorn University. [in Thai]
- Knowles, J. G. ; Cole, A. L. & Presswood, C. S. (1994). **Through preservice teachers' eyes**. New York: Macmillan.
- Kolb, D. A. (1984). **Experiential learning**. Englewood Cliffs: Prentice-Hall.
- Lertsrimongkol, P. (2011). **Effects of an emotional regulation training program on teamwork skills of sixth grade stuents**. Thesis Master of Education Program in Educational Phychology, Departmet of Educational Research and Phychology Faculty of Education, Chulalongkorn University. [in Thai]
- Malithong, K. (2005). **ICT for education**. Bangkok: Arun Printing. [in Thai]
- Papattha, C. ; Nilsook, P. & Jeerungsuwan, N. (2015). Experts' Perspective on Education Management in Electronic Media Age for Development of Digital Mass Media Officer. The Fifth TCU International e-Learning Conference "Overcome the Uncertainty of Technology in Education". 22 January 2015 at King Mongkut's Institute of Technology Ladkrabang. (pp. 71-79). Bangkok: Faculty of Industrial Education and Technology. [in Thai]
- Phukleeb, N. (2012). **Teamwork**. Retrieved April 20, 2016, from http://www.idd.go.th/web_psd/knowledge. [in Thai]
- Parker, G. M. (1990). **Team players and teamwork: The new competitive business strategy**. San Francisco: Jossey-Bass Publishers.
- Pfeiffer, J. W. & Ballew, A. C. (1988). **Design skills in human resource development**. New York: Cornell University.

- Rogers, A. (1996). **Teaching adult**. Buckingham: Open University Press.
- Sangcharoon, S. (2007). **Effects of web-based learning lesson using blog upon learning achievement and retention in English subject of lower secondary school students**. Thesis Master of Education Program in Audio-Visual Communications, Department of Curriculum, Instruction and Education Technology Faculty of Education, Chulalongkorn University. [in Thai]
- Sinthaworn, W. (2010). **Development of a cooperative blended learning model using resource-based learning to enhance information literacy and team learning skills for Rajabhat University preservice teachers**. Thesis Doctor of Philosophy Program in Educational Communications and Technology, Department of Curriculum, Instruction and Education Technology Faculty of Education, Chulalongkorn University. [in Thai]
- Smyth, J. (1989). Developing and sustaining critical reflection in teacher education. **Education and Culture**. 9(1), 7-19.
- Stein, J. & Graham, C. R. (2014). **Essentials for blended learning: A standards-based guide**. New York: Routledge.
- Stogdill, R. M. (1950). Leadership, membership and organization. **Psychological Bulletin**. 47(1), 1-14. doi:10.1037/h0053857.
- Sukhothai Thammathirat Open University. (2013). **Teaching materials of training experience in Communication Arts**. Nonthaburi: Sukhothai Thammathirat Open University Book Center. [in Thai]
- Tarricone, P. & Luca, J. (2002). Successful teamwork: A case study. In **Quality Conversations, Proceedings of the 25th HERDSA Annual Conference**. (pp. 640-646). Perth: ECU Publications Pres.
- Thorne, K. (2003). **Blended learning how to integrate online and traditional learning**. London: Kogan Page.
- Voos, R. (2003). **Blended learning--what is it and where might it take us?** . Retrieved April 8, 2016, from <http://www.sloan-c.org/publications/view/v2n1/blended1.htm>.
- Waewngam, T. (2002). **Group dynamics and teamwork**. Bangkok: Med Sai Printing. [in Thai]
- Weil, S. W. & McGill, I. (1989). **Making sense of experiential learning: Diversity in theory and practice**. London: Society for Research into Higher Education & Open University Press.
- Yancey, K. B. (1998). **Reflection in the writing classroom**. Colorado: University Press of Colorado.